

Eindexamen maatschappijleer havo 2004-II

havovwo.nl

4 Beoordelingsmodel

Antwoorden

Deel-
scores

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 punt toegekend.

Opgave 1 Vervolging medewerkers Albert Heijn: schandalig of begrijpelijk?

Maximumscore 1

- 1 Voor de arrondissementsrechtbank: de gepleegde delicten zijn misdrijven, namelijk overval en dreiging met geweld respectievelijk gebruik van geweld.

Maximumscore 2

- 2 • afschrikking van de dader voor het opnieuw plegen van het delict/speciale preventie
• heropvoeding/resocialisering

1

1

Maximumscore 4

- 3 • Het *opportuniteitsbeginsel* houdt in dat het OM kan seponeren (afzien van vervolging), als het belang van het niet vervolgen zwaarder weegt dan het belang van het wel vervolgen

2

- Hier zou kunnen gelden dat het belang van niet vervolgen zwaarder weegt, gezien de commotie die het wel vervolgen teweegbrengt / vervolging gaat in tegen het rechtsgevoel van het publiek
of

2

- Het optreden van de AH-medewerkers tegen de AH-dief wordt maatschappelijk gezien niet bezwaarlijk gevonden; het rechtsgevoel legitimeert het optreden van de AH-medewerkers. De diefstal woog ruimschoots op tegen het gebruikmaken van geweld door de AH-medewerkers

2

Maximumscore 2

- 4 Dat wil zeggen dat de verdachte geweld heeft gepleegd uit zelfverdediging (of de verdediging van een ander). De rechter kan dit als een rechtvaardigingsgrond aanmerken. De rechter ontslaat de persoon van rechtsvervolging.

Maximumscore 1

- 5 Voorbeelden van goede redenen zijn (één van de volgende):
- Eigen rechter spelen, druist in tegen de betekenis van rechtsregels, namelijk het bieden van rechtszekerheid. / Rechtsregels maken onafhankelijke rechtspraak mogelijk.
 - In een rechtsstaat beslist een onafhankelijke rechter over geschillen tussen burgers.
 - In een rechtsstaat worden conflicten op een vreedzame wijze beslecht.
 - In een rechtsstaat dient de rechtsorde te worden gerespecteerd.

Maximumscore 2

- 6 De *minister van Justitie* is politiek verantwoordelijk (tegenover de Tweede Kamer en de Eerste Kamer) voor (één van de volgende):
- het handelen van het Openbaar Ministerie / vervolgingsbeleid.
 - het toezicht op politietaken (opsporing en vervolging van strafbare feiten).

1

De *minister van Binnenlandse Zaken* is politiek verantwoordelijk (tegenover de Tweede Kamer en de Eerste Kamer) voor (één van de volgende):

1

- het centrale beheer van de politie (samen met de minister van Justitie).
- het handhaven van de openbare orde en veiligheid.

7 ■ B

Eindexamen maatschappijleer havo 2004-II

havovwo.nl

Antwoorden

Deel-
scores

Maximumscore 2

- 8 twee van de volgende vragen:

- Is het feit bewezen? / Zijn alle bestanddelen uit de delictomschrijving bewezen? / Door wie zijn de klappen die leidden tot een gebroken neus uitgedeeld?
- Is er sprake van een rechtvaardigingsgrond? / Is hier sprake van noodweer?
- Is er sprake van schuld? / Was de verdachte zo buiten zinnen van woede dat hij niet toerekeningsvatbaar was? / Is er sprake van noodweerexcès?

per juiste vraag

1

Maximumscore 1

- 9 scheiding van uitvoerende, wetgevende en rechtsprekende macht

Maximumscore 1

- 10 De burger wordt beschermd tegen (de willekeur van) overheidsoptreden doordat de rechter onpartijdig tussen de vervolgende overheid en de aangeklaagde burger staat. / Burgers kunnen vertrouwen op (eerlijke) toetsing van de wetten door een onafhankelijke rechter.

Maximumscore 2

- 11 Voorbeelden van goede antwoorden zijn (twee van de volgende):

- Sommige media brengen sensationele berichten over criminaliteit, waarbij niet altijd zorgvuldig met de feiten wordt omgesprongen.
- Sommige media berichten relatief veel over criminaliteit en overbelichten daarmee de werkelijke omvang van criminaliteit.
- Sommige media berichten relatief veel over bepaalde soorten van criminaliteit, met name de zwaardere en vertekenen aldus het beeld van de criminaliteit in het algemeen.
- Sommige massamedia leggen relatief veel nadruk op bepaalde groepen daders zoals bijvoorbeeld Marokkanen en dragen daardoor bij aan een negatieve beeldvorming/stereotypering van die groep.

per juist antwoord

1

Maximumscore 2

- 12 • Alles wat leden van het Koninklijk Huis doen en zeggen, valt onder de ministeriële verantwoordelijkheid. / De minister-president is (namens het kabinet) politiek verantwoordelijk voor gedragingen en uitspraken van de leden van het Koninklijk Huis
- In plaats van zich te verantwoorden voor de inhoud van de uitspraak, vergoelijken de ministers Balkenende en Zalm de uitspraak van de prins

1

1

Maximumscore 2

- 13 twee van de volgende doelen van rechtsregels:

- biedt rechtszekerheid
- biedt rechtsgelijkheid
- verheldert de scheidingslijn tussen wat wel en wat niet mag

per juist doel

1

Maximumscore 3

- 14 B De aangeleerd-gedrag-theorie: crimineel gedrag is, evenals elk ander menselijk gedrag overgenomen of aangeleerd gedrag.

Ongewenst sociaal gedrag is te veranderen door straf te geven. Door de overvallers onmiddellijk te straffen, wordt crimineel gedrag afgeleerd of door niet te straffen, wordt crimineel gedrag 'beloond'.

Eindexamen maatschappijleer havo 2004-II

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 3	
15 ☐ - immateriële gevolgen: • emotionele schade/angst • bedreigingen	
Indien twee immateriële gevolgen juist	<u>1</u>
Indien minder dan twee immateriële gevolgen juist	<u>0</u>
- materiële gevolgen Voorbeelden van goede antwoorden zijn (drie van de volgende): • verhoging verzekeringspremies • kosten beveiligingsapparatuur/beveiligingscursussen personeel • proceskosten civiele procedures • medische kosten personeel/kosten uitval personeel	
Indien drie materiële gevolgen juist	<u>2</u>
Indien twee materiële gevolgen juist	<u>1</u>
Indien minder dan twee materiële gevolgen juist	<u>0</u>
Maximumscore 2	
16 ☐ Voorbeelden van goede maatregelen zijn (drie van de volgende): • technopreventie (elektronische poortjes, stilalarm en dergelijke) • inzet particuliere bewakingsdiensten / buurt-, winkelierpreventieprojecten • meer toezichhoudend personeel • structurele aanpassing van de winkels (rolluiken/spiegels/looproutes) • meer waarschuwingsborden dat er gecontroleerd wordt / in tassen gekeken kan worden • samenwerking binnen winkeliersvereniging ter bevordering van meer sociale veiligheid	
Indien drie maatregelen juist	<u>2</u>
Indien twee maatregelen juist	<u>1</u>
Indien minder dan twee maatregelen juist	<u>0</u>
Opgave 2 Omroep politiek: een avondje Afrika?	
Maximumscore 2	
17 ☐ • De informerende functie/agendafunctie: massamedia kunnen ervoor zorgen dat het publiek op de hoogte is van het onderwerp 'geld geven voor hongerend Afrika' / kunnen ervoor zorgen dat dit onderwerp op de 'publieke agenda' komt, dat wil zeggen dat mensen over dit onderwerp denken en praten	<u>1</u>
• de socialiserende functie: de beoogde publiekscampagne via de media zorgt voor de overdracht van waarden en normen: hulp bieden is goed en je dient geld te geven	<u>1</u>
Maximumscore 2	
18 ☐ Voorbeelden van goede redenen zijn (twee van de volgende): • de opkomst van commerciële omroepen en concurrentie van deze omroepen • de verminderde 'trouw' van het kijkerspubliek aan de publieke omroep/ontzuiling/individualisering • de druk van de overheid (uit financiële overwegingen) op de publieke omroepen om meer samen te werken	
per juiste reden	<u>1</u>

Eindexamen maatschappijleer havo 2004-II

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
<p>Maximumscore 2</p> <p>19 ☐ Een voorbeeld van een goed antwoord is: Het referentiekader is het geheel van ervaringen/kennis/houdingen/verwachtingen, dat van invloed is op de subjectieve waarneming van gebeurtenissen en verschijnselen.</p>	
<p>Maximumscore 2</p> <p>20 ☐ Voorbeelden van een goede uitleg zijn (één van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none">• Als het idee bestaat dat een ramp zoals hongersnood en een fenomeen als burgeroorlog te wijten is aan fouten (zoals corruptie) binnen de landen zelf, zullen mensen zich afsluiten voor de mediaboodschap om geld te geven.• Te veel herhaling van schokkende beelden zou ‘moeheid’ opleveren; door die houding kijken en luisteren de mensen niet meer naar nieuwe informatie (over weer een geldinzamelingsactie).• Als mensen belangstelling hebben voor Afrika en zich afzetten tegen het beeld van zielige Afrikanen, dan zullen ze positief staan tegenover een tv-uitzending over Afrika en bereid zijn om geld te geven.	
<p>Maximumscore 3</p> <p>21 ☐ Voorbeelden van goede antwoorden zijn: (drie van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none">• Beschikbaarheid van beeldmateriaal: volgens Kees Dijk was dit beeldmateriaal er niet in voldoende mate.• Het probleem moet begrijpelijk zijn: volgens Kees Dijk waren de oorzaken van het ontstane probleem moeilijk uit te leggen.• Nabijheid: het onderwerp ‘Tweede-Kamerverkiezingen’ gaat Nederlanders meer direct aan.• Uitzonderlijk zijn / voldoende afwisseling: het begrip ‘Afrika-moeheid’ geeft al aan dat het niet door iedereen als uitzonderlijk beleefd wordt. De oorlog in Irak wint het op het punt van uitzonderlijkheid.• Over prominente personen: Bush en Saddam Hoessein (Irak-kwestie) zijn veel bekendere personen dan leiders in Afrika.• ‘dramatisch zijn’: het onderwerp is zeker dramatisch te noemen / kan veel emoties oproepen, maar ook op dit punt moet het concurreren met het onderwerp Irak, dat voor veel mensen als nog dramatischer wordt gezien. <p>per juist antwoord</p>	<p><u>1</u></p>
<p>Maximumscore 2</p> <p>22 ☐ één van de volgende redenen:</p> <ul style="list-style-type: none">• Internationale persbureaus hebben een westerse achtergrond en maken primair nieuws voor de westerse markt. Die persbureaus vergaren dus relatief veel nieuws over de westerse wereld en relatief weinig nieuws over de Derde Wereld / hebben weinig correspondenten in Afrikaanse landen.• Het relatief weinige nieuws over de Derde Wereld is ook vaak gemaakt vanuit een westerse optiek: weinig aandacht voor ontwikkelingsprocessen, en relatief veel aandacht voor burgeroorlog/rampen als hongersnood/incidenten als staatsgrepen/folklore.	
<p>Maximumscore 3</p> <p>23 ☐ • de visie van beïnvloeding van de massamedia via het tweetraps-model</p> <ul style="list-style-type: none">• Volgens deze visie beïnvloeden de massamedia zogeheten ‘opinieleiders’, zoals goede vrienden en kennissen, collega’s of leidersfiguren. Deze opinieleiders zijn hier ‘bekende personen of beroemdheden, die het voortouw nemen’. Deze opinieleiders beïnvloeden op hun beurt de ‘volgers’	<p><u>1</u></p> <p><u>2</u></p>

Eindexamen maatschappijleer havo 2004-II

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 2	
24 ☐ A Het artikel is objectief: telkens wordt duidelijk aangegeven om wiens mening het gaat; de schrijfster laat daarbij haar eigen mening buiten beschouwing	<u>1</u>
B Het principe van hoor en wederhoor is toegepast, doordat voor- en tegenstanders van een avondvullende tv-actie aan het woord komen	<u>1</u>
Maximumscore 3	
25 ☐ • Kees Dijk heeft als secretaris van de coördinatiecommissie een stem in het bepalen welke programma's en dus welke inhoud op het scherm komen	<u>1</u>
• De hoofdredacteur van Netwerk, Maria Henneman, bepaalt mede welke onderwerpen wel en niet uitgezonden zullen worden	<u>1</u>
• Afrika-correspondent Roeland Stekelenburg, kijkt als correspondent ter plekke wat als interessant voor de Nederlandse kijkers kan worden beschouwd. / beslist welke gegevens wel en welke niet doorgegeven worden naar Nederland	<u>1</u>
26 ☒ c	
Opgave 3 Massamedia en de overheid	
Maximumscore 4	
27 ☐ • De uitgangspunten van pluriformiteit en kwalitatief hoogwaardige programma's en informatie	<u>2</u>
Uitleg	
• Als de publieke omroepen zich door samenwerking (en marktgerichtheid) te weinig in hun programma's profileren, zullen de verschillende stromingen hun eigen geluid / hun eigen identiteit te weinig kunnen laten horen	<u>1</u>
• Samenwerking kan leiden tot een eenzijdig informatie-aanbod, daarmee komt het uitgangspunt 'het streven naar kwalitatief hoogwaardige programma's en informatie' onder druk te staan	<u>1</u>
<i>Opmerking</i> <i>Ook goed als kandidaten de uitgangspunten 'democratie' en 'uitingsvrijheid' noemen en toelichten.</i>	
Maximumscore 2	
28 ☐ • Er is sprake van persconcentratie als grote delen van de totale dagbladenmarkt in handen zijn van een klein aantal dagbladondernemingen	<u>1</u>
• Dit blijkt uit de tabel want de drie grootste dagbladondernemingen PCM-Holding, Holdingmij De Telegraaf en Wegener hebben in 2002 het grootste deel van de totale oplage van alle dagbladen in handen, namelijk 88 procent. / want het marktaandeel van Holdingmij De Telegraaf en dat van Wegener is vanaf 1997 toegenomen, respectievelijk met 5 en 12 procent. De VNU-Dagbladengroep is voor een groot deel opgegaan in Wegener	<u>1</u>

Eindexamen maatschappijleer havo 2004-II

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
<p>Maximumscore 2</p> <p>29 ☐ één van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none">• De overheid heeft in het verleden het Bedrijfsfonds voor de Pers ingesteld. Dit fonds is bedoeld om noodlijdende dagbladen of tijdschriften <i>tijdelijk</i> financieel te ondersteunen: de overheid kan daarmee de pluriformiteit van de pers in stand houden.• Het verplicht stellen van een redactiestatuut. Door het redactiestatuut heeft de redactie de vrijheid om de eigen formule/identiteit van de krant vorm te geven. Daarmee is de kans groter dat de afzonderlijke kranten van elkaar verschillen en zodoende een bijdrage leveren aan de pluriformiteit van de dagbladpers. <p><i>Opmerking</i> <i>De bepaling dat een deel van de Sterinkomsten naar de dagbladen gaat, gold tot begin jaren negentig.</i></p>	
<p>Opgave 4 2002: een bewogen jaar in de Nederlandse politiek</p>	
<p>Maximumscore 2</p> <p>30 ☐ Het aantal Kamerzetels van een partij is evenredig aan de op die partij uitgebrachte aantal stemmen. Kolom 3 (aantal zetels 2003) en kolom 4 (aantal stemmers 2003) vertonen cijfers die evenredig zijn aan elkaar. Zoveel stemmen, zoveel zetels iedere partij krijgt.</p>	
<p>Maximumscore 3</p> <p>31 ☐ • Parlementsleden worden per district gekozen. Diegene die de meeste stemmen heeft, krijgt een zetel</p> <p>• Toewijzing van zetels per district werkt een concentratie op grote partijen (en regionale partijen) in de hand. Dit leidt tot een zogeheten tweepartijstelsel in het parlement. Veelal haalt een van die twee partijen de meerderheid in het parlement. De regering kan dan rekenen op de steun van die meerderheid (bestaande uit die ene partij) in het parlement</p>	<p><u>1</u></p> <p><u>2</u></p>
<p>Maximumscore 6</p> <p>32 ☐ • De liberale stroming: VVD en D66</p> <p>• De confessionele stroming (twee van de volgende): CDA, ChristenUnie (RPF, GPV) / SGP</p> <p>• De sociaal-democratische/socialistische stroming: PvdA, SP</p> <p><i>Opmerking</i> <i>GroenLinks is ook een goed voorbeeld van de sociaal-democratische/socialistische stroming.</i></p> <p>per stroming</p> <p>met juiste bijbehorende voorbeelden</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Alleen twee punten toekennen als stroming met beide voorbeelden genoemd is.</i></p>	<p><u>1</u></p> <p><u>1</u></p>
<p>33 ☒ c</p>	
<p>Maximumscore 1</p> <p>34 ☐ de fase van terugkoppeling of feedback</p>	
<p>Maximumscore 2</p> <p>35 ☐ • vrijheid van meningsuiting en</p> <p>• het recht tot vergadering en betoging</p>	<p><u>1</u></p> <p><u>1</u></p>

Eindexamen maatschappijleer havo 2004-II

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 2	
36 ☐ twee van de volgende redenen: <ul style="list-style-type: none">• Door politieke participatie kunnen burgers opkomen voor hun belangen.• Door niet te participeren, krijgen anderen die wel politiek actief zijn, onevenredige invloed.• Politieke participatie verkleint de afstand tussen burger en politiek.• Beleid zal meer door burgers aanvaard worden als de wensen van zoveel mogelijk mensen die actief zijn geweest, er (deels) in terug te vinden zijn.• Politieke participatie is de uitdrukking van het ideaal van een democratische samenleving van actieve burgers.	
per juiste reden	<u>1</u>
Maximumscore 4	
37 ☐ VVN is een belangenorganisatie (met twee van onderstaande) kenmerken: <ul style="list-style-type: none">• die opkomt voor een specifieke groep namelijk vluchtelingen en asielzoekers door het verlenen van ondersteunende diensten in de asielpprocedure en bij het opbouwen van een eigen bestaan in de Nederlandse samenleving.• met een professionele staf - medewerkers geven scholing en adviezen aan de vrijwilligers - / een professionele en complexe organisatie - plaatselijke stichtingen en een landelijke werkorganisatie - met (veel) betaalde medewerkers en tienduizend vrijwilligers.• met een permanent karakter: de <i>dagelijkse</i> activiteiten in een complexe organisatie veronderstellen een permanent karakter.	
per kenmerk en toelichting	<u>2</u>
Maximumscore 2	
38 ☐ twee van de volgende machtsbronnen: <ul style="list-style-type: none">• gehoor bij politici (tekst 8, regels 42-43)• gehoor bij de media (tekst 9, regels 20-25)• steun van achterban/aantal (tekst 9 en 10)• kennis/deskundigheid (tekst 10)	
per juiste machtsbron	<u>1</u>
Maximumscore 4	
39 ☐ • hoofdtaak 1: Ambtenaren helpen het kabinetsbeleid voor te bereiden / spelen een grote rol bij het opstellen van wetsvoorstellen van de regering	<u>1</u>
• Zij kunnen de minister helpen bij de verdediging van een wetsvoorstel in het parlement als de minister dit ter goedkeuring heeft ingediend	<u>1</u>
• hoofdtaak 2: Ambtenaren voeren besluiten uit	<u>1</u>
• Zij assisteren de minister wanneer deze ter verantwoording wordt geroepen door de Kamer bij het uitleggen van het gevoerde beleid (waarbij de regels op een bepaalde wijze zijn uitgevoerd/geïnterpreteerd)	<u>1</u>
Maximumscore 1	
40 ☐ Het gaat bij het samenstellen van kandidatenlijsten om de selectiefunctie / rekruteringsfunctie.	

Eindexamen maatschappijleer havo 2004-II

havovwo.nl

Antwoorden

Deel-
scores

Maximumscore 4

- 41 □ Voorbeelden van functies met goede toelichting zijn (twee van de volgende):
- De controlefunctie/waakhondfunctie: media kunnen tekortkomingen in het functioneren van Tweede-Kamerleden onderzoeken en aan de kaak stellen.
 - De agendafunctie: media spelen een belangrijke rol bij de publieke en politieke agendavorming: voor een fractie kan het centraal stellen van een bepaald issue nadelig of voordelig zijn voor het beeld van die partij.
 - De opiniërende functie: door ruimte te geven aan onafhankelijke deskundigen of aan belangengroepen kan de publieke opinie zich kritisch uiten over een fractiestandpunt.

per juiste functie en toelichting

2